

Aanvullend onderzoek

Vleermuizen, huismus en steenmarter
Europaweg 8
7742 PN, Coevorden

Aanvullend onderzoek

Vleermuizen, huismus en steenmarter

Europaweg 8

7742 PN, Coevorden

Alcedo Natuurprojecten heeft dit rapport opgesteld in opdracht van BJZ.nu. Daarmee is dit rapport eigendom van bovengenoemde opdrachtgever. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotokopie, of welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Alcedo Natuurprojecten. Het is ook niet toegestaan dit rapport zonder toestemming te gebruiken voor enig ander werk dan waarvoor dit product is ontwikkeld. Alcedo Natuurprojecten is niet aansprakelijk voor gevolgschade of schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Alcedo Natuurprojecten; opdrachtgever vrijwaart Alcedo Natuurprojecten van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Opdrachtgever:	BJZ.nu Twentepoort Oost 16a 7609 RG Almelo
Auteur:	Evert Ruiter
Opdrachtnemer:	Alcedo Natuurprojecten Cornelis Houtmanstraat 10 8023 EA Zwolle
Contactpersoon:	Evert Ruiter, info@alcedo-natuurprojecten.nl
Uitvoer onderzoek:	Jos Hoekerswever
Projectcode:	2021 - 091
Rapportcode:	2022 - 031
Datum:	15.09.2022
Status:	Concept 1

Te citeren als: *Ruiter E.J. 2022. Aanvullend onderzoek vlemuizen, huismus en steenmarter, Europaweg 8 Coevorden. Alcedo Natuurprojecten rapportnummer 2022 – 031. In opdracht van: BJZ.nu*

Inhoudsopgave

.....	3
1. INLEIDING	5
1.1 AANLEIDING EN VRAAG	5
1.2 DOEL	5
1.3 LEESWIJZER	6
2. ONDERZOEKSMETHODIEK EN INSPANNING	7
2.1 VLEERMUIZEN <i>CHIROPTERA</i>	7
2.2 HUISMUS <i>PASSER DOMESTICUS</i>	8
2.3 STEENMARTER <i>MARTES FOINA</i>	9
2.4 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE	9
2.5 VERANTWOORDING	9
2.6 ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN	9
3. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	10
3.1 BESCHRIJVING LOCATIE	10
3.2 BESCHRIJVING INGREEP	11
4. RESULTATEN	12
4.1 VLEERMUIZEN	12
4.2 HUISMUS <i>PASSER DOMESTICUS</i>	13
4.3 STEENMARTER	13
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15
5.1 CONCLUSIES	15
5.2 AANBEVELINGEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
6. BRONVERMELDINGEN	16
7. BIJLAGE 1 FOTO-OVERZICHT	17
8. BIJLAGE 3 WETTELIJK KADER	20

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en vraag

Initiatiefnemer is voornemens om aan de Europaweg 8 te Coevorden de bestaande bebouwing, bestaande uit een boerderij een bijgebouwen af te breken om ter plaatse ruimte te creëren voor een tweetal nieuwe woonkavels. Dit initiatief c.q. de voorgenomen ingreep kan betekenen dat er via de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde diersoorten die ter plaatse of in de directe omgeving leven in het geding komen. Daartoe is in 2021 een quickscan flora en fauna uitgevoerd¹. De resultaten van deze quickscan wezen uit dat er aanvullend onderzoek noodzakelijk was voor vleermuizen, huismus en steenmarter. BJZ.nu heeft het ecologisch adviesbureau Alcedo Natuurprojecten uit Zwolle verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. Alcedo Natuurprojecten heeft dit onderzoek in de periode 15 augustus 2021 - 15 juli 2022 uitgevoerd. In de voorliggende rapportage wordt uiteengezet hoe de opdracht is uitgevoerd en wat de conclusies daarvan zijn.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Wordt de bebouwing van Europaweg 8 te Coevorden gebruikt als vaste verblijfplaats door vleermuizen;
- Is de onderzochte locatie c.q. de totale omgeving van Europaweg 8 te Coevorden een belangrijke schakel in een bestaande vliegroute voor vleermuizen;
- Is de onderzochte locatie c.q. de totale omgeving van Europaweg 8 te Coevorden een belangrijk foerageergebied voor vleermuizen;
- Wordt de bebouwing van Europaweg 8 te Coevorden gebruikt als vaste broedplaats door huismussen;
- Wordt de bebouwing van Europaweg 8 te Coevorden gebruikt als vaste verblijfplaats door steenmarters.

¹ Ruiter E.J. 2021. *Quickscan Flora & Fauna Europaweg 8 Coevorden. Alcedo Natuurprojecten rapport 2021 – 026. In opdracht van: BJZ.nu*

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de werkwijze en onderzoeksinspanning beschreven welke zijn geleverd per soort of soortgroep, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van de onderzochte locatie, daarna wordt in hoofdstuk 4 het resultaat van dit onderzoek per soort of soortgroep besproken en toegelicht, vervolgens worden in hoofdstuk 5 de conclusies gepresenteerd en aanbevelingen gedaan voor eventueel te nemen vervolgstappen. Ten slotte staat in hoofdstuk 6 welke bronnen er zijn geraadpleegd. De bijlagen bevatten een foto-overzicht van de onderzochte locatie en een beknopte omschrijving van het wettelijk kader waarbinnen dit onderzoek is verricht.

2. Onderzoeksmethodiek en inspanning

2.1. Vleermuizen *Chiroptera*

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Hierbij werd gebruikt gemaakt van een Petterson 240x batdetector, verrekijker en zaklantaarn. In het kraam- en paarseizoen van 2021 en 2022² is het plangebied geïnventariseerd op gebouw-bewonende vleermuizen. De onderzoeksmethode die is toegepast is omschreven in het vleermuisprotocol 2021. De soorten die zijn geïnventariseerd op basis van verwachting van aanwezigheid betreffen:

- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
- Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*
- Laatvlieger *Eptesicus serotinus*
- Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*
- Rosse vleermuis *Nycatalus noctua*

Deze verwachting is gebaseerd op enerzijds data uit de NDFF en anderzijds op expertise van de onderzoekers. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen.

² In overleg met de opdrachtgever is dit onderzoek naar voren gehaald. Zo kon een deel van het benodigde onderzoek als plaatsvinden vanaf 15 augustus 2021.

Tabel 1: Onderzoeksmomenten vleermuizen

Datum	Van	Tot	Temperatuur	Bewolking	Wind	Neerslag
02.09.2021*	20:45	22:45	15	20	2	geen
23.09.2021*	20:30	22:30	14	60	2	geen
03.06.2022**	21:45	23:45	14	50	1	geen
25.06.2022**	03:10	05:10	16	0	3	geen
12.07.2022**	21:50	23:50	13	50	2	geen

*Onderzochte functies: Vliegroute, foerageergebied, paarverblijfplaats

**Onderzochte functies: Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats

2.2. *Huismus Passer domesticus*

Huismussen zijn onderzocht op basis van de voorschriften uit het Kennisdocument Huismus van BIJ12. Daarnaast zijn alle waarnemingen van huismussen die tijdens de overige onderzoeken werden vergaard ook meegenomen in het totaalbeeld. Op basis de vergaarde gegevens en waarnemingen is een goed beeld ontstaan van of er ter plaatse huismussen voorkomen en/of ze in de bebouwing nestelen.

Tabel 2: Onderzoeksmomenten huismus

Datum	Van	Tot	Temperatuur	Bewolking	Wind	Neerslag
16.04.2022	06:45	08:45	15	50	2	geen
29.04.2021	06:30	08:30	14	60	2	geen

2.3. Steenmarter *Martes foina*

Voor het onderzoek naar de aanwezigheid van steenmarter werden gedurende het onderzoek in 2022 drie cameravallen geplaatst. Deze vallen zijn zo geplaatst dat er een volledig beeld te onderzoeken locatie is verkregen.

Zie voorts 4.5

2.4. Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is uitgevoerd volgens vleermuisprotocol 2021 en Kennisdocument Huismus van BIJ12. De bij dit onderzoek betrokken ecooloog is ervaren op dit vakgebied en heeft bij de uitvoer van het veldwerk niets over het hoofd gezien of verzuimd te onderzoeken. Hiermee is dit aanvullende onderzoek de volledigheid van deze inventarisatie gegarandeerd.

2.5. Verantwoording

Uitvoer onderzoek: Jos Hoekerswever

Rapportage: Evert Ruiters³

www.alcedo-natuurprojecten.nl

info@alcedo-natuurprojecten.nl

2.6. Onvoorziene omstandigheden

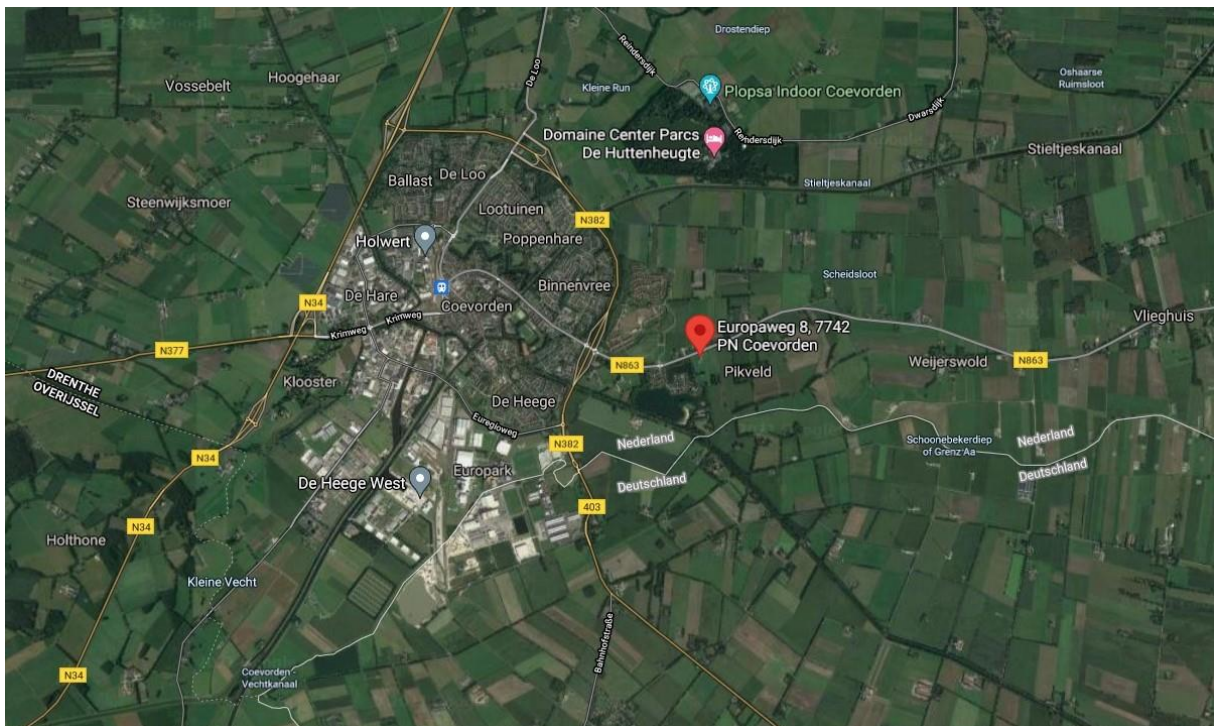
Er was tijdens geen enkel onderzoeksmoment sprake van onvoorziene omstandigheden zoals plotseling veranderende weersomstandigheden, tussentijdse verandering aan gebouwen, voortijdige afbraak van gebouwen enzovoorts. Kortom, het onderzoek kon gedurende de gehele onderzoeksperiode goed worden uitgevoerd.

³ Jos Hoekerswever en Evert Ruiters maken deel uit van het Ecologen Collectief (Stichting ECO)

3. Omschrijving plangebied

3.1. Beschrijving locatie

De onderzochte locatie is gelegen aan de Europaweg 8, 7742 PN, te Coevorden. Het betreft een boerenerf met een voormalige boerderij met diverse stallen en schuren een stuk grasland met daarop nog enkele schuren. Op het perceel staan enkele oude eiken en er zijn diverse ruigtes en overhoekjes met braamstruwelen. Het woonhuis (de oude boerderij) heeft diverse kieren en openingen. Het is onduidelijk of de woning een spouwmuur heeft, want er zijn geen stootvoegen waargenomen. Het idee bestaat dus dat het een steensmuur betreft. Het huis heeft een vrij nieuw pannendak met zwarte dakpannen. Naast het woonhuis staan oude perenbomen. Alle stallen en schuren zijn bezocht op eentje na, want die zat op slot. Deze is echter wel vanaf de buitenkant goed onderzocht. De schuren en stallen zijn opgetrokken uit baksteen of damwandprofielplaten en de daken zijn bedekt met golfplaten.

Figuur 1: ligging van de onderzochte locatie t.o.v. Coevorden

Voor een foto-impressie van de onderzochte locatie: zie pagina 17

3.2. Beschrijving ingreep

De voorgenomen ingreep laat zich simpel omschrijven: alle bebouwing (boerderij, stallen en schuren) zullen worden gesloopt. De vrijgekomen ruimte zal worden verkaveld tot twee woonkavels waarop grondgebonden zullen worden gebouwd.

Voor een overzicht van de toekomstige bebouwing: zie bijlage 2. Pagina 25.

Figuur 2: Close up van de onderzochte locatie. In geel kader. In witte omlijning: af te breken bebouwing.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden per soortgroep of soort de resultaten van het aanvullend onderzoek besproken en toegelicht.

4.1. Vleermuizen

Van de onder 2.1 genoemde soorten zijn aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
- Laatvlieger *Eptesicus serotinus*

Van de **gewone dwergvleermuis** werd gedurende alle onderzoeksmomenten één of meerdere exemplaren waargenomen. Het betrof steeds ter plaatse foeragerende en/of langs vliegende dieren. Enige vorm van binding met bebouwing is niet vastgesteld. Ook werd er geen baltsactiviteit vastgesteld.

De **laatvlieger** werd slechts enkele malen waargenomen. Het betrof steeds ter plaatse foeragerende en/of langs vliegende dieren. Enige vorm van binding met bebouwing is niet vastgesteld.

De directe omgeving van de bebouwing wordt intensief benut als foerageerplaats.

De lijnstructuur met laanbeplanting van de Europaweg wordt benut als vliegroute door vleermuizen.

Door de voorgenomen plannen zullen deze functies echter niet in gevaar komen, omdat er aan die bestaande situatie niets of vrijwel niets zal wijzigen.

Effectenbeoordeling:

Door de geplande ingreep zullen een kraamverblijfplaats (grootte circa 20 vrouwtjes) en paar- en zomerverblijfplaats (grootte 4 mannetjes) van gewone dwergvleermuizen worden vernietigd. Essentieel foerageergebied en belangrijke vliegroutes en migratiecorridors zullen door de voorgenomen ingreep niet in gevaar komen.

4.2. Huismus *Passer domesticus*

Tijdens dit aanvullend onderzoek zijn er gedurende alle voor de huismus geplande en volgens protocol uitgevoerde onderzoeksmomenten geen zingende huismussen en/of nestelende huismussen waargenomen. Ook gedurende andere bezoeken aan de locatie werden er geen huismussen waargenomen.

Effectenbeoordeling:

Door de geplande ingreep zullen geen jaarrond beschermde nestplaatsen van huismussen worden vernietigd.

4.3. Steenmarter

Door middel van het onderzoek met cameravallen is, gedurende de periode 16 april tot en met 27 mei, vast komen te staan dat er op de onderzochte locatie steenmarters voorkomen. Het betreft 49 maal een waarneming van een steenmarter bij de kapschuur voor en 14 maal een waarneming van een steenmarter bij de kapschuur achter (inclusief spelende jonge steenmarters) en tweemaal een waarneming elders. Kortom, alle onderzochte bebouwing wordt veelvuldig gebruikt door steenmarters.

Effectenbeoordeling:

Door de geplande ingreep zal de vaste verblijfplaats en voortplantingsplaats van steenmarters in het geding komen.

Eén van de vele cameraval-foto's van een steenmarter op de onderzochte locatie. Bron: Jos Hoekerswever

5. Conclusies

5.1. Conclusies

Op de onderzochte locatie is tijdens dit aanvullend onderzoek de aanwezigheid vastgesteld van de volgende via de Wnb beschermde diersoorten:

Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*

Deze soort benut de locatie als:

- Foerageerplaats. Deze functie zal door de voorgenomen activiteit niet ingrijpend worden aangetast.

Laatvlieger *Eptesicus serotinus*

Deze soort benut de locatie als:

- Foerageerplaats: Deze functie zal door de voorgenomen activiteit niet ingrijpend worden aangetast.

Steenmarter *Martes foina*

Deze soort benut de locatie als:

- Vaste verblijfplaats en voortplantingsplaats. Deze functie zal door de voorgenomen activiteit worden vernietigd.

Op de onderzochte locatie is tijdens dit aanvullend onderzoek de aanwezigheid niet vastgesteld van de volgende via de Wnb beschermde diersoorten:

Huismus *Passer domesticus*

Van deze soort werden geen jaarrond beschermde nestplaatsen vastgesteld. Er werden in het geheel geen huismussen aangetroffen.

Conclusie: Voor de aangetroffen soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger hoeft geen ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de Provincie Drenthe. De steenmarter staat in de Provincie Drenthe echter niet op de vrijstellingslijst en voor deze soort zal dan ook in het kader van Wet natuurbescherming (art. 3.10) een ontheffing moeten worden aangevraagd. Meer info hierover:
<https://www.provincie.drenthe.nl/@125291/soortenbescherming/>

6. Bronvermeldingen

Bronvermeldingen staan in dit document doorgaans vermeld als verwijzing in de tekst of bij de figuren. Veel van de informatie aangaande (mogelijke) aan- of afwezigheid van planten- en diersoorten wordt tijdens het veldwerk vergaard. Ten behoeve van het verkrijgen van overige relevante informatie over de verspreiding van planten- en diersoorten in Nederland en/of een te onderzoeken locatie, en ook relevante en actuele informatie aangaande de Wnb, kennisdocumenten, te hanteren protocollen en soortgelijke documentatie, raadpleegt Alcedo Natuurprojecten regelmatig de volgende informatiebronnen:

Literatuur:

- De meest recente verspreidingsatlassen van alle beschikbare soortgroepen in Nederland. Met name de serie verspreidingsatlassen Nederlandse Fauna;
- Ecologische atlassen. Alle beschikbare soortgroepen;
- De meest recente provinciale verspreidingsatlassen van vogels, paddenstoelen, libellen, dagvlinders, vissen en overige soortgroepen;
- Veldgidsen van KNNV Uitgeverij. Alle soortgroepen;
- Topografische atlassen;
- Relevante artikelen uit De Levende Natuur;
- Relevante artikelen uit vakbladen van SOVON, RAVON, FLORON en overige PGO's;

Websites en online tools:

- Arcgis
- Bagviewer/Kadaster
- Synbiosys.alterra
- Waarneming.nl
- Verspreidingsatlas.nl
- Natuurtoetshulp.nl
- Provinciale geoportalen
- Google Maps
- Google Earth

7. Bijlage 1 | foto-overzicht

8. Bijlage 3 | Wettelijk kader

Algemeen

De bescherming van planten- en diersoorten is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming (verder te noemen Wnb). Deze wet is op 1 januari 2017 in werking getreden en beschermt ruim 900 soorten in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet.

Doelstelling van de Wnb

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur;
- het behouden en herstellen van biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur en het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen.

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten. Dit betekent in de praktijk dat het gaat om het effect van uw activiteiten op beschermde soorten. Heel vaak gaan activiteiten en werkzaamheden en de bescherming van soorten prima samen. Als u uw werk zo kunt inrichten dat u geen schade toebrengt aan beschermde soorten, dan hoeft u vooraf niets te regelen. Soms is het echter onvermijdelijk dat schade ontstaat aan beschermde dieren of planten. In die situaties is het nodig dat u vooraf bekijkt of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd ('nee-tenzij'-beginsel).

Welke soorten worden beschermd?

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten:

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- Andere soorten waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Zorgplicht

In de Wnb is ook een zorgplicht vastgelegd. Deze plicht geldt te allen tijde en houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Deze plicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, en ook voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd".

De verbodsbepalingen

Beschermingsregimes		
Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Andere soorten § 3.3 Wnb
<p>Artikel 3.1 lid 1</p> <p>Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.</p>	<p>Artikel 3.5 lid 1</p> <p>Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.</p>	<p>Artikel 3.10 lid 1a</p> <p>Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.</p>
<p>Artikel 3.1 lid 2</p> <p>Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.</p>	<p>Artikel 3.5 lid 2</p> <p>Het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.</p>	<p>Artikel 3.10 lid 1b</p> <p>Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.</p>
<p>Artikel 3.1 lid 3</p> <p>Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.</p>	<p>Artikel 3.5 lid 3</p> <p>Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.</p>	<p>Artikel 3.10 lid 1c</p> <p>Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.</p>
<p>Artikel 3.1 lid 4 en lid 5</p> <p>Het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.</p>	<p>Artikel 3.5 lid 4</p> <p>Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.</p>	
	<p>Artikel 3.5 lid 5</p> <p>Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.</p>	

Beschermingsregimes

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn en een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn (beschermd). Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten (flora, fauna en avifauna) beschermd. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Er mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Er moet tegenover een afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.